

Для розрахунку зміни частки валової доданої вартості малих підприємств, сільськогосподарських підприємств і промислових інноваційних підприємств застосуємо таку формулу:

$$\Delta A (\Delta B, \Delta C) = D_{1,2,3} \times E_{1,2,3}, (2)$$

де $D_{1,2,3}$ — частка видатків державного бюджету на підтримку підприємницької діяльності відповідно малих, сільськогосподарських та інноваційних підприємств, %;

$E_{1,2,3}$ — ефективність державної підтримки відповідно малих і середніх, сільськогосподарських та інноваційних підприємств.

Запропонована модель відображає на скільки відсотків зросте валовий внутрішній продукт країни із врахуванням зміни питомої ваги випуску продукції малим підприємництвом, підприємствами сільського господарства та інноваційними підприємствами, а також обсягу видатків державного бюджету на підтримку підприємницької діяльності.

Скрипник Н. Є.,

к.е.н., доцент,

Дніпропетровський національний університет
імені Олеся Гончара

АНТИКРИЗОВА ПОЛІТИКА НА ЗАСАДАХ ПІДВИЩЕННЯ АДАПТИВНОСТІ ДО ГЛОБАЛЬНИХ ВИКЛИКІВ СУЧАСНОСТІ

Забезпечення національних інтересів та економічної безпеки України залежить від рівня конкурентоспроможності економіки, яка, в свою чергу, залежить від здатності держави своєчасно і якісно реагувати на виникаючі загрози і виклики сучасності.

Процес глобалізація не тільки ускладнив світ, але і породив безліч проблем і загроз, з якими людство раніше не стикалося.

Глобальна економіка все більш входить у зону невизначеності і перебуває під прискореним впливом кліматичних, технологічних, політичних, культурних і суто економічних змін, які є основною загрозою для стабільного розвитку та джерелом постійних збурень і потенційних ризиків. Глобальна фінансово-економічна криза 2008 року продемонструвала, що дестабілізація однієї складової світового господарства негативно впливає на інші її компоненти, а дисбаланс кількох складових, утворюючи синергетичний ефект, призводить до значних руйнівних наслідків за умов низької адаптивності економіки. Формування конкурентоспроможної та адаптивної до зовнішніх збурень національної економіки є головним завданням державної соціально-економічної політики, розв'язання якого потребує визначення ключових складових адаптивності, що відповідатимуть наявним і майбутнім викликам.

Глобальна фінансово-економічна криза стала черговим викликом світовій цивілізації, обумовила невизначеність перспектив глобальної і національних економік, прискорила пошук шляхів модернізації суспільних систем. Криза виявила глибинні вади глобальної економічної моделі, сприяла усвідомленню необхідності системних змін світового і соціального порядку. Криза супроводжувалася банкрутством провідних світових фінансових компаній, падінням попиту та цін, входженням провідних ринкових економік у фазу стагнації. В Україні кризові процеси проявлялися через стрімке падіння експорто-орієнтованого виробництва, що супроводжувалося відпливом капіталу, скороченням коштів населення в банківській системі, девальвацією та кредитним колапсом.

Початок 2009 року ознаменувався небаченим раніше зниженням обсягів зовнішньої торгівлі, яка останні десятиріччя зростала досить динамічно. Розповсюдження фінансово-економічної кризи на реальний сектор економіки призвело до згортання виробництва та падіння ВВП у провідних країнах світу (табл. 1).

Падіння обсягів експорту більшості країн світу, спричинене скороченням світової торгівлі та зменшенням інвестиційного попиту через різке зниження кредитування та погіршення фінансово-економічного стану підприємств, є основним фактором зниження ВВП.

**ДИНАМІКА І ПРОГНОЗ ВВП КРАЇН СВІТУ
(РІЧНИЙ ПРИРІСТ, У ВІДСОТКАХ ДО МІНУЛОГО РОКУ)
СКЛАДЕНО ТА РОЗРАХОВАНО АВТОРОМ ЗА ДАНИМИ [1]**

Країни світу	Середнє 1995-2004 рр.	Фактичні показники ВВП за роки, %								Прогноз	
		2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2018
Весь світ	3,6	4,7	5,2	5,3	2,7	-0,4	5,2	3,9	3,2	2,9	4,1
Держави з розвинутою економікою у т.ч.	2,8	2,0	3,0	2,7	0,1	-3,4	3,0	1,7	1,5	1,2	2,5
Сполучені Штати	3,4	3,4	2,7	1,9	-0,3	-2,8	2,5	1,8	2,8	1,6	3,1
Зона євро	2,2	1,7	3,2	3,0	0,4	-4,4	2,0	1,5	-0,6	-0,4	1,6
Японія	1,1	1,3	1,7	2,2	-1,0	-5,5	4,7	-0,6	2,0	1,7	3,0
Держави с формуючимся ринком і держави, що розвиваються у т.ч.	4,9	7,3	8,3	8,7	5,8	3,1	7,5	6,2	4,9	4,5	5,5
Центральна та Східна Європа	4,0	5,9	6,4	5,4	3,2	-3,6	4,6	5,4	1,4	2,3	3,7
СНД у т.ч.	2,9	6,7	8,8	8,9	5,3	-6,4	4,9	4,8	3,4	2,1	3,7
Росія	2,8	6,4	8,2	8,5	5,2	-7,8	4,5	4,3	3,4	1,5	3,5
Україна	1,2	3,0	7,4	7,6	2,3	-14,8	4,1	5,2	0,2	0,4	2,0
Білорусія	4,7	9,4	10,0	8,7	10,3	0,1	7,7	5,5	1,5	2,1	3,6
Казахстан	4,5	9,7	10,7	8,9	3,2	1,2	7,0	7,5	5,1	5,0	5,4
Держави Азії, що розвиваються	7,1	9,5	10,3	11,5	7,3	7,7	9,8	7,8	6,4	6,3	6,7

За даними Міжнародного валютного фонду за останні двадцять років економіка більшості країн світу зазнала спаду у 2008–2009 рр. Обсяг ВВП усіх країн світу зменшився на 0,4 %, держав з розвинутою економікою на 3,4 %, а саме США на 2,8 %, країн зони євро на 4,4 %, Японії на 5,5 %. Значне скорочення ВВП відзначається у країнах з формуючимся ринком та країнах, що розвиваються до 3,1 %. Падіння ВВП країн Центральної та Східної Європи становить 3,6 %, СНД — 6,4 %. У державах Азії, що розвиваються темпи росту ВВП уповільнюються, досягають рівня 2003 р. і становлять 7,7 %.

Розгортання світової фінансово-економічної кризи та поширення її негативних проявів на Україну виявило низку системних вад макроекономічної архітектури, яка досить хаотично формувалась останні роки без підтримки фундаментальних чинників економічної моделі. Найбільший спад економіки України відзначається у 2008—2009 рр, що співпадає з загальносвітовою тенденцією. Серед країн СНД економіка України демонструє найбільше падіння ВВП, яке становить 14,8 %, основними причинами якого є значне скорочення обсягів експортних операцій і внутрішнього попиту. Загострення світової конкуренції привело до втрати українськими експортерами ринків збуту. Падіння експортного виробництва негативно вплинуло на суміжні види економічної діяльності та економіку в цілому. Найбільш вразливими до дії кризових процесів виявилися будівництво, переробна промисловість і торгівля. Економіка України виявилася дуже вразливою до нових зовнішніх шоків і нездатною до імпортозаміщення та розвитку внутрішнього ринку. Значний вплив капіталу, кредитний колапс банківської системи та дефіцит власних ресурсів не дозволили реальному сектору економіки інвестувати у підтримку виробництва і спровокували спад виробництва суб'єктів підприємницької діяльності, які працюють на внутрішній ринок.

Глобальні та локальні прояви фінансово-економічної кризи виявили неспроможність економіки України та відсутність системних механізмів підтримки фінансової стійкості як у банківській системі, так і в реальному секторі економіки.

Таким чином, реалії сьогодення вимагають формування антикризової політики України на принципах підтримки високої адаптивності національної економіки до зовнішніх і внутрішніх збурень. Подолання основних економічних дисбалансів і пов'язаних з ними кризових явищ будь-якою ціною, відновлення розвитку не є гарантом готовності економіки до нових негараздів і шоківих впливів. Посткризова економіка стає вразливішою за рахунок збільшення фіскального дефіциту, наروшення державних боргів, скорочення ін-

вестицій у розвиток реальних секторів економіки. Ефективна анти-кризова політика, розроблена на основі підвищення адаптивності економіки, спрямована на структурну гармонізацію на макро- та макрорівнях, регіональному та секторальному рівнях, що підвищить гнучкість ринку та його здатність до маневру наявними ресурсами. Позитивні структурні зрушення будуть формуватися за рахунок створення системи інвестиційно-інноваційних, екологічних, соціальноорієнтованих стимулів розвитку, спрямованих на імпортозаміщення та диверсифікацію експортного виробництва, що призводить до підвищення ефективності ринків, зменшення вразливості від зовнішніх впливів, продуктової диверсифікації, зменшення диспропорцій регіонального розвитку, створюються реальні умови щодо соціалізації та екологізації розвитку.

Література

1. Міжнародний валютний фонд. World Economic Outlook (WEO). Transitions and Tensions. October 2013. Режим доступу : <http://www.imf.org/external/pubs/ft/weo/2013/02/pdf/text.pdf>[2,3].

Слива-Щерба Ю. В.,

аспірант,

Таврический национальный университет
имени В. И. Вернадского

ОСОБЕННОСТИ ПОСТКРИЗИСНОГО РАЗВИТИЯ ЭКОНОМИКИ УКРАИНЫ

Подведение итогов — это первый шаг в изменении будущего. Анализ экономической ситуации современной независимой Украины является необходимым и актуальным для объективной оценки происходящего и поиска путей дальнейшего развития.

Историю и экономические показатели независимой Украины необходимо рассматривать в тесной связи с ее прошлым, когда она входила в состав СССР. В последнем издании БСЭ Украина характеризовалась как «развитая индустриально-аграрная республика со сложным комплексом отраслей тяжелой, пищевой, легкой промышленности, развитым многоотраслевым сельским хозяйством, крупной строительной индустрией, развитой транспортной сетью». Республика производила 46 % общей сельхозпродукции бывшего СССР. Потенциал и перспективы Украины на начало 1992 г. оценивались 83 баллами из 100, при 72 у Российской Федерации. Данные